

българи. Става писар в търговската кантора на калоферските братя Христо и Тодор Комсиеви. Балкапан е мястото в многолюдната столица, където тогава се коват нашите национални идеи и където се подклажда, обсъжда, организира и води борбата за църковна независимост. Там Стоил Попов живее, работи и се учи на политика, натрупва опит и самочувствие. Там той общува с най-издигнатите в интелектуално и професионално отношение възрожденски българи. Периодът 1858-1860 г. е характерен с борческите настроения сред цариградските младежи, които по примера на гръцката „Завера“ създават тайното общество „Дружината на верните приятели“²⁰. Провеждат се дискусии по хода на църковната борба, пеят се песните на Чинтулов, четат се книгите на Раковски, организира се историческата литургия на „Българския Великден“, участва се във всички действия за легитимиране на самостоятелната българска църква. Дружината поддържа връзки и координира действията на групите съмишленици от различните населени места във вътрешността на страната, вербува и изпращат участници в Белградската легия, търси средства за помощ на изпаднали в беда българи, гинещи в затворите на османската столица. Стоил Попов е в центъра на тази дейност и е един от най-активните членове на това общество. Той, заедно с Йосиф Дайнелов и Стоян Буйнов, редовно кореспондират с Раковски, пишат дописки и статии, разпространяват в „Дунавски лебед“. Тази „тайна дружина“ е първа по рода си в българското национално революционно движение и същевременно негласно изпълнява функцията на основно предимство към легалните форми на борба за утвърждаване на националната кауза.

Всеки от членовете на „тайната дружина“ изпълнява определени задачи, свързани с голямата цел. Попов, Буйнов и Дайнелов поддържат опасната връзка с наставника от Белград. „Верните приятели“ са принудени да крият истинските си имена и да се подписват в кореспонденцията си с псевдоними. Тогава Стоил Попов става „Балкански“, Йосиф Динолов - „Дайнелов“, а Стоян Бунов - „Буйнов“. През късните месеци на 1861 г., когато борбата за църковна независимост зацикля, Раковски отправя зов за организиране на въоръжена съпротива. Стоил Попов и Стоян Буйнов са определени да привличат и изпращат „волонтери“ за Първата българска легия. По негова заръка двамата тръгват из страната да агитират и събират млади български патриоти. Именно в тези обиколки на двамата трябва да се търси поводът за приобщаването на Васил Левски към идеята му за постъпване в Белградската легия²¹. През същата есен, по поръчение на „верните приятели“ и съгласно инструкциите на Раковски, Стоил Попов заминава за Одеса²². Събира средства за Легията и привлича участници. Води със себе си доброволци легионери и през Браила и Букурещ пристига в Белград, за да участва пряко в сформира-